

PROGRAM BEZPEČNÉ CESTY DO ŠKOLY

Proč program realizujeme

Děti jsou jednou z chodecky neaktivnějších skupin – ve věkové kategorii do 14 let vykonají 59 % všech svých cest výhradně pěšky. Do školy chodí pěšky 37 % dětí, stejný podíl jich využije veřejnou dopravu ([Udržitelně do škol 2023](#)). Chůze nebo jiný druh aktivní mobility je pro děti přínosný jako přirozený zdroj pohybu, způsob, jak si udržet optimální fyzickou i psychickou kondici nebo poznat místo, kde žijí, a zároveň si osvojit základy udržitelného a bezpečného dopravního chování. Bohužel děti patří také k nejohroženějším účastníkům dopravního provozu. Za poslední rok tvořily děti do 14 let cca 20 % obětí dopravních nehod s účastí chodce.

Na svých pravidelných cestách (nejen) do školy jsou vystavovány mnohým nebezpečným situacím vyplývajícím z velkého dopravního provozu a nedostatečně upravených komunikací a veřejných prostranství, která jim nezaručují bezpečný pohyb. Rodiče je proto raději vozí do školy autem i na velmi krátké vzdálenosti. Dle našich průzkumů je každé 4. dítě dopravováno do školy autem. V dopravních studiích zpracovaných např. ve Velké Británii se odhaduje, že dovážení dětí do škol zvyšuje provoz ve městě v dopravních špičkách o 20 %.

Situace, kdy rodiče vozí své děti po městě stále častěji autem, nejen zvyšuje zatížení životního prostředí v okolí škol (emise, hluk, zábor veřejného prostoru), ale zhoršuje i zdravotní stav žáků (obezita, snížená imunita, kardiovaskulární choroby atp.), jejich studijní výsledky (vinou neprokrvenosti mozkových buněk) a v neposlední řadě i schopnost socializace, protože děti nemají možnost naučit se navazovat vztahy mimo školu. Bez praktických zkušeností se děti nenaučí ve městě bezpečně a samostatně pohybovat, přebírat za své chování odpovědnost a získávají neudržitelné dopravní návyky, které je provázejí celý jejich dospělý život. Navíc nemají ani možnost navázat vztah ke svému okolí, které neznají, a nemají tak potřebu o něj pečovat.

To vše jsou důvody, proč se snažíme dlouhodobě vést školy a děti k udržitelné mobilitě, seznamovat je s jejími výhodami a zapojit je přímo do navrhování úprav veřejného prostoru tak, aby vyhovoval jejich specifickým potřebám. Zároveň se naše organizace snaží pedagogům poskytovat vhodné způsoby, jak dětem problematiku udržitelné dopravy a veřejného prostoru zajímavě zprostředkovat. Školám nabízíme možnosti, jak řešit problémy s nadměrnou dopravou v jejich okolí šité na míru jejich potřebám.

Hlavní cíle programu jsou:

1. zvýšení dopravní bezpečnosti v okolí škol,
2. zklidnění dopravy a zlepšení životního prostředí v okolí škol,
3. podpora udržitelné a aktivní dopravy (chůze a jízdy na kole) a zdravého životního stylu,
4. systematická výchova a vzdělávání žáků a studentů o udržitelné a aktivní mobilitě a osvojování udržitelných, bezpečných a zdravých dopravních návyků,
5. metodická podpora pedagogů v této oblasti,
6. zvýšení zájmu žáků i rodičů o veřejný prostor v okolí škol a zvyšování jeho kvality.

VĚCNÝ POPIS PRŮBĚHU PROGRAMU A JEHO AKTIVIT:

1. Úvodní setkání

Se školou, školním koordinátorem i se zástupci obce uspořádáme úvodní setkání, kde důkladně vysvětlíme smysl projektu, popíšeme jeho průběh a očekávané výstupy. Je možné také uspořádat informační setkání se všemi pedagogy kde představíme metodiku mapování a dotazníkového šetření. Domluvíme se na způsobu, jak informovat rodiče (na třídních schůzkách, nástěnkách, webu školy apod.).

2. Sestavení pracovní skupiny

Nezbytnou podmínkou fungování programu BCŠ je sestavení pracovní skupiny, která se bude scházet během celé doby trvání školního projektu, vyjadřovat se k jeho realizaci a schvalovat navržená řešení. Pracovní skupina se skládá ze:

- zástupců žáků a učitelů, rodičů (vedoucí pedagog, konzultant z řad rodičů),
- zástupců obecního úřadu (odbor dopravy, rozvoje, silniční správní úřad apod.),
- zástupce samosprávy (radní pro dopravu, starosta),
- zástupce Policie ČR a Městské policie,
- dopravního projektanta,
- koordinátora programu BCŠ za organizaci Pěšky městem.

3. Mapování cest do školy a dotazníkové šetření

Úvodní fází je mapování prováděné samotnými žáky, kteří zakreslí do mapek své cesty do školy a označí na nich místa, která vnímají jako nebezpečná či problematická. Zároveň vyplní dotazníky, v nichž uvedou, jak se dopravují do školy, jak by se do ní dopravovat chtěli a co jim v tom brání. Dotazníky obdrží i rodiče, kterých se ptáme na důvody dopravování dětí do školy autem, jejich problémy a přání týkající se dopravy v okolí školy. Součástí průzkumu je i dotazníkové šetření mezi pedagogy, u nichž nás zajímá, jak se dopravují do školy a proč, ale také jakou vnímají úlohu školy v oblasti výchovy dětí k udržitelné a aktivní mobilitě a jaké vzdělávací aktivity vnímají jako účelné.

Podklady pro mapování a dotazníkové šetření připraví Pěšky městem, průběh a vyhodnocení bude v kompetenci pedagogů ve spolupráci s žáky za metodické podpory Pěšky městem.

Výsledky mapování, zpracované v podobě školní mapy, a výsledky dotazníkových šetření prezentují žáci školy na pracovní skupině projektu. Tyto výsledky se společně s výsledky dopravního průzkumu stanou základním východiskem pro zpracování školního plánu mobility a návrhu dopravní studie, která je jeho součástí.

Naše úloha v těchto aktivitách ve vztahu ke škole je především koordinační, poradenská a metodická a vyžaduje průběžnou komunikaci se školou (vedením školy, vedoucím projektu, konzultanty, žákovským týmem) a asistenci zejména při sestavování pracovních skupin, přípravě mapek a formulářů pro dotazníkové šetření a jejich vyhodnocení. Zajišťujeme též medializaci projektových aktivit, účastníme se všech jednání pracovní skupiny a moderujeme je.

4. Dopravní průzkum

Dopravní průzkum je povinnou součástí školního projektu. Cílem této aktivity je názorně a v reálném prostředí seznámit žáky s tím, jaké má každodenní dojíždění do školy autem důsledky či rizika, jakož i získat informace o účastnících silničního provozu a jejich chování v blízkosti školy. Dopravní průzkum dětem umožňuje vnímat dopravu v roli externího pozorovatele, nejen jako přímého účastníka provozu. Děti se v průběhu průzkumu vlastní zkušeností učí, jak funguje doprava na přeplněných ulicích, jak se chovají řidiči v různých situacích a jak zranitelní jsou chodci. Věříme, že přímá zkušenost s pozorováním dopravního chování (a četných přestupků) řidičů dětem pomůže k zodpovědnému a ohleduplnému dopravnímu chování v dospělosti.

Průzkum je též nezastupitelným zdrojem dat přímo z terénu, která nejsou dostupná v dopravních statistikách. Tyto údaje jsou použity jako podklad pro zpracování školního plánu mobility a pro vypracování dopravní studie. Průzkum vnímáme jako nezbytný podklad, díky němuž získají výstupy projektu kvalitativně jiný rozměr. Vedle subjektivních dat od dětí a rodičů získaných v rámci mapování a dotazníkového šetření tak získáme též objektivní data, která mohou často pomoci obhájit navrhované změny dopravního prostředí a podpořit aktivní mobilitu. Průzkum navíc školám pomáhá identifikovat nejčastější nevhodné chování a upozorňovat na něj děti nebo rodiče.

Podklady pro dopravní průzkum připravujeme ve spolupráci s projektantem, který také děti při průzkumu vede a získaná data vyhodnocuje. PM dále poskytuje součinnost při interpretaci a dalším využití dat. V případě zájmu je možné dopravní průzkum spojit s besedou s odborníky na dopravu, urbanismus či s tematickým workshopem.

5. Vypracování školního plánu mobility

Školní plán mobility (dále „ŠPM“) představuje dlouhodobou strategii školy zaměřenou na podporu aktivní dopravy žáků. Má škole zajistit, aby i po skončení projektu pokračovala v podpoře udržitelné mobility na škole a zvyšování počtu dětí, které se dopravují do školy bez použití auta. Na přípravě této strategie se budou aktivně podílet zástupci žáků, rodičů a zaměstnanců školy. V plánu mobility si škola definuje a kvantifikuje cíle, kterých chce v období 1 až 2 let dosáhnout, specifikuje aktivity a opatření vedoucí k jejich dosažení i předpokládané výsledky a stanoví, jak bude hodnotit efektivitu plánu a jak jej bude po uplynutí stanovené doby aktualizovat.

Jako podklad pro zpracování ŠPM slouží výstupy z mapování, dotazníkového šetření a dopravního průzkumu. Součástí **školního plánu mobility** je:

- popis školy a dopravní situace
- vyhodnocení mapování, dotazníkového šetření a dopravního průzkumu na škole
- popis vize školy ve vztahu k aktivní mobilitě
- popis cílů, kterých chce dosáhnout
- akční plán na 1–2 roky:
  - osvětové a vzdělávací aktivity (Pěšky do školy, workshopy a další projekty, zapojení tématu do výuky, práce s rodiči apod.)
  - opatření podporující aktivní dopravu do školy (přístřešky a stojany na kola a koloběžky, rekonstrukce sprch, úložné prostory apod.)

6. Dopravní studie

Dopravní studie jako stěžejní součást školního plánu mobility obsahuje návrhy řešení problematických a nebezpečných dopravních situací v okolí školy a je podkladem pro další jednání se státní správou a samosprávou o realizaci úprav prostředí. Dopravní studii vypracuje na základě zadání pracovní skupiny dopravní projektant, který je jejím členem. Pěšky městem zajistí osvědčeného projektanta se zkušeností s projektováním při zklidňování dopravy. Konečná podoba dopravní studie je konsensuálním výsledkem diskuse všech členů pracovní skupiny včetně dětí. Aktivita Pěšky městem zahrnují konzultace a projednávání navrhovaných řešení s členy pracovní skupiny a předání finální verze dopravní studie zástupcům obce za účasti žáků a školní komunity včetně medializace.

7. Doprovodné vzdělávací a osvětové aktivity

Škola zařadí do školního plánu mobility též **osvětové a vzdělávací aktivity**, které bude pravidelně realizovat. Během realizace školního projektu si některé může vyzkoušet a následně je zopakovat i po skončení projektu. Škola se v rámci programu BCŠ zároveň zapojuje do kampaně [Pěšky do školy](#). Škole nabízíme metodickou podporu a připravené výukové hodiny a pracovní listy.

Předpokládaný harmonogram

leden – březen 2025	<ul style="list-style-type: none"> • Zahájení školního projektu • Informační schůzka s pedagogy a rodiči
duben – červen 2025	<ul style="list-style-type: none"> • Sestavení pracovní skupiny a její první setkání • Mapování a dotazníkové šetření na škole včetně vyhotovení žákovské prezentace výsledků • 1. jednání pracovní skupiny, prezentace výsledků a projednání míst k řešení v rámci dopravní studie • Dopravní průzkum pod vedením dopravního projektanta • Realizace doprovodných aktivit • Zahájení prací na ŠPM
červenec – srpen 2025	<ul style="list-style-type: none"> • Vyhotovení návrhu dopravní studie dopravním projektantem
září 2025	<ul style="list-style-type: none"> • Pokračování prací na ŠPM • 2. jednání pracovní skupiny k vyhotoveným návrhům opatření • Zapojení do kampaně Pěšky do školy
říjen – listopad 2025	<ul style="list-style-type: none"> • Vypracování finální verze ŠPM • Finální projednání návrhů dopravní studie • Finální vypracování dopravní studie a její předání zadavateli k realizaci • Ukončení projektu

Výstupy programu:

- souhrnná školní mapa včetně doprovodné legendy (na základě individuálních a třídních mapek)
- vyhodnocené dotazníkové šetření (rozdělené na žáky, rodiče a pedagogy)
- elektronická prezentace o výsledcích mapování a dotazníkového šetření
- výsledky dopravního průzkumu v terénu
- fotodokumentace a zprávy z kampaně Pěšky do školy
- školní plán mobility
- dopravní studie včetně návrhu konkrétních opatření

Předpokládaný přínos programu a dopad v místě realizace

Přínosem programu je zmapování dopravní situace v okolí školy a zpracování strategie školy v podobě ŠPM, který zajistí udržitelnost školního projektu i po jeho skončení. V rámci vytvořené dopravní studie jsou zpracovány odborné návrhy na řešení dopravní situace v blízkosti školy ve prospěch udržitelných forem dopravy. Dalším přínosem je zvýšení povědomí žáků, pedagogů i rodičů o udržitelné a aktivní mobilitě a dopadech dopravy na životní prostředí, a nakonec i navázaná aktivní spolupráce školy i dětí s místním úřadem, policií a dalšími členy pracovní skupiny. V delším časovém úseku je přínosem úprava dopravního prostoru, menší riziko nehod a zdravotní újmy a změna dopravních návyků žáků, rodičů i pedagogů.

ROZPOČET PROJEKTU (realizace v obci Vrané nad Vltavou, zpracováno 17. 5. 2024)

ROZPOČET PĚŠKY MĚSTEM	Celkem
Představení škole - příprava projektu, sestavení týmu na škole i se zřizovatelem, přestavení škole a rodičům, úvodní seminář pro zainteresované	12 000 Kč
Příprava průzkumu - dotazníkové šetření a příprava mapy	15 000 Kč
Metodické vedení při realizaci průzkumu a mapování, supervize při interpretaci získaných dat a asistence s přípravou prezentace, příprava doplňkových dat pro vstupní analýzu	30 000 Kč
Dvě pracovní skupiny se školou a zřizovatelem	8 000 Kč
Práce se školou na formulaci školního plánu mobility - swot analýza, formulace cílů a aktivit	25 000 Kč
Organizace pracovních skupin a participačních setkání, emailová komunikace, osobní schůzky	14 800 Kč
CELKEM KOORDINÁTOR	104 800 Kč
ROZPOČET PROJEKTANT	
Dopravní studie (120 tis. bez DPH)	145 200 Kč
CELKEM PROJEKTANT	145 200 Kč
CENA CELKEM	250 000 Kč